

Van Groen naar Goud

Research Data Management

Het onderwerp 'Research Data Management' brengt de academische wereld op dit moment in beroering. Naast de wetenschappelijke publicaties zelf willen universiteiten, uitgevers en data repositories ook de onderzoeksdata hebben waarop al deze mooie publicaties zijn gebaseerd. De onderzoeker wordt aangespoord zijn data te deponeren. Maar onderzoekers zijn sceptisch over al deze aandacht en hebbigheid. Vanwaar al die belangstelling? Hoogste tijd om de zaken rondom het thema 'research data management' eens op een rijtje te zetten en proberen antwoord te geven op de vraag waar het nu echt om gaat, waarbij het kader is aangegeven door het College van Bestuur.

Universitair beleid¹

Directe aanleiding voor nieuw beleid is het advies van de KNAW-commissie Schuyt 'Zorgvuldig en integer omgaan met wetenschappelijke onderzoeksgegevens'. De commissie maakte duidelijk dat over het eigenaarschap van OZ-data nog veel misverstanden bestaan; dat data nogal eens verdwijnen met het vertrek van de onderzoeker en dat ten aanzien van privacy van data bij veel faculteiten nog geen eenduidig protocol is afgesproken.

Het College van Bestuur van de Groninger Universiteit heeft daarom besloten zorgvuldig en integer omgaan met onderzoeksdata met prioriteit op de agenda te plaatsen.

De eerste actie is het initiëren van een driesporenbeleid van waaruit de RUG faculteiten en onderzoekers gaat onder-

steunen:

Spoor 1: R&V werkt in overleg met ABJZ nadere voorstellen uit voor RUG-brede regelingen die garanderen dat elk onderzoeksinstituut beschikt over een maatwerk, te weten op de (sub)disciplines toegesneden RDM, en dat op centraal niveau overzicht en toezicht gehouden kan worden op de implementatie en naleving ervan.

Spoor 2: De Bibliotheek RUG werkt samen met het CIT een projectvoorstel uit om te komen tot een RUG Research Data Office.

Spoor 3: ABJZ volgt samen met de Bibliotheek RUG proactief de landelijke ontwikkelingen rond het auteurschap in de CAO.

Iets meer over Researchdata

Een onderdeel van iedere onderzoekscyclus is de fase van dataverzameling. De verzamelde data zijn zeer verschillend van karakter, en verschillend van verschijningsvorm. Ingevulde surveys, interviewtranscripties, bedrijfsgegevens, persoonsgegevens, observatieverslagen, interviewopnamen en afbeeldingen zijn voorbeelden met verschillende karakters. De dragers van deze Research Data zijn al net zo verschillend. Van VHS videobanden, een cassettebandje tot MP3-files, het komt allemaal voor.

Een voorbeeld van Research Data in de context van onze universiteit zijn de databases² van Groningen Growth Development Center (GGDC), onderdeel van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Een voorbeeld uit een macro-economische onderzoekcontext. Het Centre for Ecological and Evolutionary Studies (CEES), onderdeel van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, geeft een overzicht van haar research data in een Wiki³. Een voorbeeld uit de Medische Wetenschappen is LifeLines⁴, waarbij de data om redenen van privacy niet toegankelijk zijn. Per vakdiscipline verschillen research data qua karakter, dragers en beschikbaarheid aanzienlijk. Verschillen die ook in publiceren van artikelen tot uiting komen, en als onderdeel van de publicatiestrategie.

¹ www.rug.nl/bibliotheek/services/openaccess/oa-nieuwsbrief/nieuwsbrief_7_open_data_bibliotheek_rug.pdf

² www.rug.nl/research/ggdc/data/10-sector-database

³ ceesdata.webhosting.rug.nl/tiki-index.php?page=HomePage

⁴ www.lifelines.nl/

Publiceren, zichtbaar maken en citeren van Research Data

In de context van publiek gefundeerd onderzoek dienen research data zo mogelijk voor hergebruik beschikbaar te zijn, door deze publiek toegankelijk te archiveren. Ook als hergebruik niet mogelijk of wenselijk is, dient in elk geval zichtbaar te zijn welke research data er reeds verzameld zijn.

Voor toegang tot resultaten van onderzoek heeft Europa beleidskaders uitgezet voor lidstaten. Het delen van research data stimuleert wetenschappelijk onderzoek, voorkomt inefficiëntie, en maakt toepassing van deze data mogelijk buiten een academische context. In het kader van het voortdurende debat tussen maatschappij en wetenschap over de toegevoegde waarde van academisch onderzoek iets om danig rekening mee te houden. Een voorbeeld van toepassing buiten de academische context zijn geodata die verzameld worden door wetenschappers en beschikbaar worden gesteld aan de wereld. En prompt toegepast worden in applicaties ontwikkeld door partijen van diverse pluimage⁵.

Voor publicaties wordt Open Access langzaam maar zeker de norm⁶; maar ook onderzoeksdata dienen zo mogelijk beschikbaar te zijn voor hergebruik. De Europese Unie als onderzoeksfinancier is in Horizon2020 op dit punt een pilot gestart⁷, in de onderzoeksaanvraag moet dan onderbouwd worden op welke manier de data 'open' beschikbaar worden gesteld.

Vanuit het standpunt van de onderzoeker bekeken is het archiveren, delen en hergebruik van research data complex en niet zo voor de hand liggend. Specifieke eisen vanuit de financiering, complexiteit van de data, elementen van privacy of concurrentie vormen vaak een belemmering. Daar staat tegenover dat het

archiveren en zichtbaar maken van data ook voordelen heeft, want researchdata zijn kwetsbaar, met name vanwege het medium waarop data zijn opgeslagen. Een videoband vervaagt, een USB-stick raakt defect, de harde schijf crasht. De onverbidelijke tand des tijds knaagt voortdurend aan de data. Aandacht voor en het bevorderen van duurzaamheid van de veilige opslag van research data kan dan onderzoekers stimuleren om hun data in ieder geval veilig te laten archiveren.

Archiveren van Research Data

Niet bij elk onderzoek is het zinvol alle verzamelde data te bewaren. De Koninklijke Academie voor Wetenschappen (KNAW) geeft een kader waarin wordt gesproken over archivering van research data die zijn gebruikt voor analyse. En archiveren 'for infinity' is volgens KNAW ook niet altijd nodig. De gehanteerde bewaartermijn voor research data afkomstig uit publiek gefinancierd onderzoek is vijf jaar. Benodigde techniek en infrastructuur voor opslag en manage-

ment ervan zijn inmiddels goed uitontwikkeld. Een keur aan ICT-diensten is beschikbaar om de data te archiveren, b.v. het Dutch Dataverse Network⁸. De onderzoeker staat hierbij niet alleen en kan rekenen op adequate en deskundige ondersteuning.

Research Data Office en Dienstenteam Bibliotheek

Voor een universiteitsbrede ondersteuning wordt op dit moment het Research Data Office (RDO) ingericht. Het RDO kan de onderzoeker in contact brengen met de diverse specialisten bij de universiteit op het terrein van opslag en curatie, regelgeving en zichtbaar maken van datasets.

Binnen de Universiteitsbibliotheek is er voor dit doel een Dienstenteam Research Data Management in het leven geroepen. Dit team bestaat uit informatiespecialisten uit verschillende disciplines die als eerste aanspreekpunt fungeren bij Research Data Management.

RDO

Christina Elsenga *Bibliotheek*
www.rug.nl/staff/c.m.elsenga/

Marijke Verheij *CIT*
www.rug.nl/staff/m.g.t.verheij/

Jules van Rooij *Research & Valorisation*
www.rug.nl/staff/j.m.van.rooij/

Esther Hoorn *ABJZ*
www.rug.nl/staff/e.hoorn/

Dienstenteam

Annet Kranenborg *Geesteswetenschappen*
www.rug.nl/staff/a.kranenborg/

Bert Huizing *Economie & Bedrijfskunde, Ruimtelijke Wetenschappen*
www.rug.nl/staff/b.huizing/

Guus van den Brekel *Medische wetenschappen*
www.rug.nl/staff/a.j.p.van.den.brekel/

Jitka Vavra *Medische wetenschappen*
www.rug.nl/staff/j.e.vavra/

Maarten Goldberg *Wiskunde en Natuurwetenschappen*
www.rug.nl/staff/m.goldberg/

Tiemen Folkers *Rechten en Maatschappijwetenschappen*
www.rug.nl/staff/t.c.folkers/

Heeft u vragen over Research Data? Bezoek eens de website⁸, neem contact op met een van de medewerkers die betrokken zijn bij Research Data of mail met researchdata@rug.nl

⁵ Voor een overzicht van Geodata: www.geonovum.nl/

⁶ Zie de brief van het College van Bestuur van 17 september 2014 www.rug.nl/bibliotheek/services/openaccess/

⁷ Horizon2020: europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1257_en.htm http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf

⁸ www.rug.nl/bibliotheek/researchdata/